

Naar de overkant

Santa Montefiore bij Boekerij:

Onder de ombu-boom
Het vlinderkistje
De Vergeet mij niet-sonate
De zwaluw en de kolibrie
Valentina's laatste reis
De zigeunermadonna
Het geheim van Montague
De Franse tuinman
In de schaduw van het palazzo
De affaire
Villa Magdalena
Fairfield Park
De vuurtoren van Connemara
De dochter van de imker
De witte duif
Onder de Italiaanse zon
Een handvol geluk (voorheen Het gouden licht)
Naar de overkant

De vrouwen van kasteel Deverill
Als de rododendron bloeit
De laatste roos van de zomer
De vergeten Deverill
De verre horizon

boekerij.nl
santamontefiore.co.uk

SANTA MONTEFIORE

Naar de overkant

Marigold heeft de steun van haar familie nog nooit zo hard nodig gehad als nu. Maar kunnen ze er wel voor haar zijn?

Eerste druk maart 2020

Tweede druk mei 2020

Derde druk mei 2021

ISBN 978-90-225-9267-0

ISBN 978-94-023-1463-2 (e-book)

ISBN 978-90-528-6270-5 (audio)

NUR 302

Vertaling: Erica Feberwee

Oorspronkelijke titel: *Here and Now*

Omslagontwerp: Johannes Wiebel | punchdesign, Munich

Omslagbeeld: © Shutterstock.com

Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 2020 Santa Montefiore

© 2020 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Lily en Sasha

1

Het sneeuwde. Dikke, donzige vlokken, zo groot als wattenbollen, tui-
melden uit de hemel, terwijl het eerste daglicht zich dapper door een
baldakijn van dichte wolken worstelde. Marigold stond met haar mok
thee voor het keukenraam. Een kleine mollige gedaante in een zachtroze
badjas met bijpassende, pluizige pantoffels. Vol verrukking sloeg ze het
schouwspel gade en zag ze hoe het landschap in al zijn lieflijke pracht
geleidelijk uit de schemering tevoorschijn kwam, hoe in de tuin de con-
toureuren zichtbaar werden van de taxushaag, de bloemen en de struiken,
de bomen met hun grillige, knoestige takken, roerloos en in diepe rust
onder de koesterende deken van de nacht. Het was nauwelijks voor te
stellen dat in de bevroren grond het leven gewoon doorging; dat de vi-
burnum en de sering in het voorjaar weer in bloei zouden staan. Bij de
doodse aanblik van de winterse tuin leek het alsof het nooit meer lente
zou worden.

Aan het eind van de tuin, naast de schuur van haar man Dennis,
drong het silhouet van de appelboom door het gordijn van vallende
sneeuwvlokken. Met zijn dikke stam en knobbelige takken zag de boom
eruit als een mythisch wezen, dat door een eeuwenoude bezwering
voorgoed was verstild of simpelweg was versteend door de kou. Want
het was bitterkoud. Marigolds blik viel op het voederhuisje aan een van
de takken. Het oogde verloren, toch kwam er nog steeds af en toe een
dappere vogel aanfladderen, in de hoop een laatste zaadje te verschal-
ken. Het huisje was leeg, maar Marigold vulde het dagelijks. Ze had met
de hongerige vogels te doen. Het was aan haar grote hart te danken dat

ze de winter overleefden. Zodra ze haar thee ophad, zou ze haar laarzen aantrekken en de tuin in lopen, om nieuw voer in het huisje te doen.

Toen ze voelde dat er naar haar werd gekeken draaide ze zich om. Dennis stond in de deuropening; zijn ogen straalden van liefde. Hij was al gekleed voor de kerk, in een donkerblauw pak met stropdas. Zijn grijze haar met een keurige zijskeiding was glad geborsteld, zijn baard netjes bijgewerkt. Een knappe verschijning, vond Marigold. Ze was twintig geweest toen ze elkaar leerden kennen, inmiddels meer dan veertig jaar geleden, maar in haar ogen was hij nog net zo charmant en aantrekkelijk als toen. Ze glimlachte plagend. ‘Waar kijk je naar?’

‘Naar jou.’ Er dansten lichtjes in zijn lichtblauwe ogen.

Hoofdschuddend keerde ze zich weer naar de tuin. ‘Het sneeuwt.’

Hij kwam bij haar staan, en samen genoten ze van het uitzicht. ‘Mooi.’ Hij slaakte een zucht. ‘Echt mooi.’ Met zijn arm om haar middel trok hij haar dicht tegen zich aan en plantte een kus op haar slaap. ‘Weet je nog, Goldie? Die eerste keer dat ik je hand pakte? Toen sneeuwde het ook.’

Marigold schoot in de lach. ‘Dat zeg je altijd als het sneeuwt.’

Hij glimlachte verlegen. ‘Ik denk er graag aan terug. Het was een mooie avond, met een mooie vrouw. Het sneeuwde, en ik pakte je hand. Ik weet nog hoe warm die voelde. En toen je hem niet wegtrok, wist ik dat ik een kansje maakte. Want in die tijd betekende het heel wat, als je de hand van een meisje mocht vasthouden.’

‘Wat ben je toch een ouwe romanticus!’ Ze keek hem schalks aan en wist dat hij haar opnieuw zou kussen.

‘En je bent maar wat gek op je ouwe romanticus,’ fluisterde hij in haar haar.

‘Nou en of. Mannen zoals jij, die maken ze niet meer. Die zijn zeldzaam.’ Ze legde haar hand op zijn borst. ‘Zo, en ga nu maar lekker zitten. Dan schenk ik thee voor je in.’

‘Vrouwen zoals jij maken ze tegenwoordig ook niet meer.’ Dennis liep naar de keukentafel. Mac, de zwart-witte kat, zat al vol verwachting op

de stoel van zijn baasje. ‘Op het moment dat ik je hand pakte, wist ik al hoe bijzonder je was.’

Suze, hun jongste dochter, kwam slaperig de keuken binnen sloffen, met een lang grijs vest over haar gebloemde pyjama. Haar voeten staken in bedsokken, haar blonde haar hing ongekamd langs haar gezicht. Haar zware pony viel voor haar ogen, die strak op haar smartphone waren gericht.

‘Goeiemorgen, lieverd,’ zei Marigold opgewekt. ‘Heb je wel gezien dat het sneeuwt?’

Suze keek niet op of om. Natuurlijk had ze gezien dat het sneeuwde. Nou en? Ze ging op haar vaste plek aan tafel zitten, naast haar vader. ‘Goedemorgen,’ mompelde ze binnensmonds. Dennis en Marigold wisselden een veelbetekenende blik. Marigold pakte twee mokken uit de kast, om net als elke ochtend Dennis thee en Suze koffie in te schenken. Marigold was gehecht aan haar routine. Die gaf haar het gevoel dat ze nuttig en nodig was. Toen schoot haar te binnen dat ze niet langer met z’n drietjes waren, en ze pakte nog een mok uit de kast.

‘Lieve hemel! Hebben jullie al naar buiten gekeken? Het sneeuwt! Alles komt stil te liggen. Het hele leven. In het hele land!’ Marigolds moeder kwam de keuken binnen. Zoals altijd zag ze van alles de schaduwzijde, want ze was pas gelukkig als ze wat te mopperen had. ‘Weet je nog, Marigold, de winter van ’63?’ Ze ademde sissend in. ‘We hebben een week opgesloten gezeten in huis. Je vader moest ons uitgraven. Dat geploeter met die schep is hem noodlottig geworden. Hij had in de oorlog nog geen schrammetje opgelopen, maar die sneeuw betekende de doodsteek voor zijn rug.’ Huiverend trok ze haar ochtendjas dicht om zich heen. ‘Wat een kou! Dat vergeet ik nooit meer! Siberië was er niets bij.’

‘Bent u ooit in Siberië geweest, Nana?’ vroeg Suze ongeïnteresseerd, zonder van haar telefoon op te kijken.

Haar oma ging er niet op in. ‘We hadden het toen bij lange na niet zo goed als jij, Suze. We moesten het stellen zonder centrale verwarming. Het was verschrikkelijk. Het ijs stond aan de binnenkant van de ramen,

en voor de wc moesten we naar buiten, de tuin in. Jullie jonge mensen hebben geen idee hoe dankbaar jullie mogen zijn.’

Marigold wierp een blik door het raam. Sneeuw maakte haar gelukkig. Het hele leven mocht dan stil komen te liggen, maar de wereld zag eruit als een winters sprookjesland.

‘Heerlijk,’ zei Nana toen haar dochter een mok thee voor haar neerzette. Ze was inmiddels zesentachtig, haar lichaam broos, haar gezicht zo gerimpeld als crêpepapier, haar krullen spierwit. De jaren hadden onmiskenbaar hun tol geëist, maar geestelijk had ze nog niets aan scherpte ingeboet. Marigold gaf haar de krant met de kruiswoordpuzzel, liep terug naar het aanrecht en deed twee sneden brood in de rooster. Nadat Dennis en zij maandenlang op haar hadden ingesproken, was Nana een week eerder bij hen ingetrokken. Het huis waarin ze haar hele huwelijk had gewoond en waarin haar twee kinderen, Marigold en Patrick, waren geboren, was haar zo dierbaar en vertrouwd dat ze er niet weg had gewild. En dat terwijl Marigold maar een paar minuten verderop woonde, aan dezelfde laan. Ze had hardnekkig volgehouden dat ze prima voor zichzelf kon zorgen. Een verhuizing voelde alsof ze werd doorgeschoven naar de wachtkamer voor de hemel, terwijl ze er bij lange na nog niet klaar voor was om het leven vaarwel te zeggen. Maar uiteindelijk was ze gezwicht. Ze had haar huis voor een goede prijs verkocht en was bij haar dochter ingetrokken, waar ze haar eigen kamer had. Dennis had zonder mopperen de schilderijen opgehangen die ze had meegebracht, terwijl Marigold haar had geholpen met uitpakken en inrichten. Moeder en dochter hadden vervolgens al snel een routine ontwikkeld waarbij ze zich allebei prettig voelden. Nana ontdekte hoe plezierig het was om op haar wenken bediend te worden, en Marigold vond het heerlijk om nóg iemand te hebben voor wie ze kon zorgen. Daarnaast bestierde ze het dorpswinkeltje annex postkantoor, zoals ze dat al meer dan dertig jaar deed. Bovendien was ze lid van diverse comités en commissies – voor het dorps huis, voor de kerk, voor een aantal goede doelen – want ze hield niet van stilzitten. Op haar zesenzestigste piekerde ze

er niet over het rustiger aan te gaan doen, en haar inwonende moeder versterkte dat heerlijke, warme gevoel dat ze nodig was.

‘Nou, ik ben dol op sneeuw,’ zei ze terwijl ze een ei stuksloeg op de rand van de pan.

Met haar bril op haar neus verdiepte Nana zich in de kruiswoordpuzzel. ‘Let op mijn woorden! Het hele leven komt stil te liggen,’ herhaalde ze hoofdschuddend. ‘Ik weet het nog zo goed, de winter van ’63. Mensen vroren dood, vee legde het loodje, niks deed het nog. Het was een en al dood en verderf.’

‘Nou, ik herinner me de winter van 2010, en toen wisten we ons prima te redden.’ Suze keek nog altijd niet op van haar telefoon.

‘Wat doe je eigenlijk op dat ding?’ Over de tafel heen tuurde Nana naar haar kleindochter. ‘Je zit de hele ochtend al op dat schermpje te kijken.’

‘Dat is mijn werk.’ Suze streek met een zorgvuldig gemanicuurde hand de pony uit haar gezicht.

‘Ze is “influencer”,’ legde Marigold uit, met een knikje naar Suze, maar die zag het niet. Net zomin als ze de trotse, zij het lichtelijk verwarde blik van haar moeder zag.

‘Wat is een influencer?’ vroeg Nana.

‘Dat betekent dat iedereen net zo wil zijn als ik,’ antwoordde Suze nonchalant, zonder ook maar een spoor van ironie.

‘Ze schrijft over mode en eten en over... lifestyle? Zo heet dat toch, lieverd?’ vroeg Marigold. ‘Eigenlijk over van alles en nog wat. En dat zet ze op haar Instagram-account. Je zou het eens moeten zien. De foto’s zijn echt prachtig.’

‘En daar verdien je je geld mee? Met van alles en nog wat?’ Nana leek er niet van overtuigd dat ‘influencer’ een beroep was dat serieus kon worden genomen.

‘Uiteindelijk gaat ze er heel veel mee verdienen,’ antwoordde Dennis. Het onderwerp geld lag nogal gevoelig. Suze was die zomer vijftientig geworden, maar niet voornemens het ouderlijk huis te verlaten en op

zichzelf te gaan wonen, en ze was ook niet van plan op zoek te gaan naar wat haar ouders als een 'echte' baan beschouwden. Waarom zou ze op zichzelf willen gaan wonen wanneer het haar bij haar moeder aan niets ontbrak en wanneer haar ouders alles voor haar betaalden? Het kleine beetje dat ze verdiende als freelancejournalist, ging op aan kleding en make-up, haar werkmateriaal voor de bijdragen die ze op social media postte. Toch hoedden haar ouders zich ervoor hun dochter ter verantwoording te roepen. Suze was niet alleen opvliegend van aard, maar bovendien behoorlijk gefrustreerd omdat het verwezenlijken van haar ambities wel erg traag verliep. Daisy, haar oudere zus, had gestudeerd en werkte in een beroemd museum in Milaan, waar ze met haar Italiaanse vriend het leven leidde van een vrouw van de wereld; een leven met uitstapjes naar Parijs, met weekendjes in Rome. Suze kwam daarentegen nauwelijks verder dan het dorp waarin ze was opgegroeid. Ze woonde nog bij haar ouders en droomde ervan rijk en beroemd te worden, ook al wist ze diep in haar hart dat die droom nooit werkelijkheid zou worden.

'Ik verdien geld met de artikelen die ik schrijf voor kranten en tijdschriften, en voor andere media. En ik werk aan mijn internetprofiel. Dat kost tijd. Ik ben druk bezig volgers te verzamelen.' Suze slaakte een zucht. Oude mensen begrepen niets van social media!

'Ach, jullie millennials!' zei Dennis met een grijns, in de hoop zijn dochter milder te stemmen. 'Het is voor ons, oude mensen, soms niet meer te volgen.'

'Ik heb bijna dertigduizend volgers op Instagram.' Suze keek al iets vrolijker.

'Echt waar, kindje?' Marigold had geen idee wat dat betekende, maar het waren er vast een hoop. Suze had voor haar moeder ook een Instagram-account aangemaakt, zodat ze met haar dochters in contact kon blijven. Dus het contact was er, maar Marigold postte zelf nooit iets. Ze had het niet zo op mobiele telefoons en hield meer van een echt gesprek, waarbij je elkaar kon aankijken.

Dennis sloeg de krant open en nam een slok thee. Marigold maakte zijn zondagse ontbijt: twee gebakken eieren met knapperige bacon, een worstje, volkoren toast en witte bonen in tomatensaus. Terwijl ze het bord voor hem neerzette, keek hij glimlachend naar haar op. Hun tedere blik verried dat hun liefde met het verstrijken van de jaren alleen maar intenser was geworden, met nog meer diepgang.

‘Suze, wat kan ik voor jou maken?’ vroeg Marigold, maar ze kreeg geen antwoord. Het gordijn van blond haar vormde een ondoordringbare barrière. ‘Dan ga ik naar buiten. Om mijn vogeltjes te voeren.’

‘Het zijn jouw vogels niet, mam,’ klonk het van achter de blonde barrière. ‘Waarom zeg je dat toch altijd?’

‘Omdat je moeder ze voert. Net zoals ze dat met jou doet,’ zei Dennis, met een hap worst in zijn mond. En voor al haar goede zorgen zou je je wel eens een beetje dankbaar mogen tonen. Maar dat zei hij niet hardop. ‘Het smaakt heerlijk, Goldie. Echt verrukkelijk!’

‘Met deze kou gaan ze hoe dan ook dood,’ voorspelde Nana somber. Voor haar geestesoog zag ze de tuin bezaaid liggen met dode vogels.

‘Het zal je verbazen hoe veerkrachtig ze zijn, mam.’

Nana schudde haar hoofd. ‘En jij haalt het voorjaar ook niet, als je zo de tuin in loopt. Voor je het weet heb je een longontsteking.’

‘Welnee, ik ben zo weer terug.’ Marigold stapte met blote voeten in haar laarzen, pakte de zak strooivoer van de plank bij de achterdeur en liep naar buiten, zonder acht te slaan op Nana, die haar nariet dat ze een jas moest aantrekken. Ze was oud en wijs genoeg om te weten wat ze deed. Daar had ze haar moeder niet voor nodig, dacht ze opstandig, en ze hoopte vurig dat ze er geen spijt van zou krijgen dat ze haar in huis had genomen.

Met een zucht van genot zette ze de eerste stappen in de sneeuw. Alles was wit, alles was zacht, en ze verwonderde zich over de magische stilte die over de wereld neerdaalde wanneer het sneeuwde. Een stilte die anders was dan alle andere. De wereld leek betoverd. Ze ploeterde door de maagdelijk witte sneeuw naar het voederhuisje dat aan een boom hing.

Zorgvuldig nam ze het van de tak, vulde het met vogelzaad en hing het terug. Terwijl ze dat deed, ontdekte ze het roodborstje op het dak van Dennis' schuur. Het hipte heen en weer en keek haar met zijn zwarte kraalogen waakzaam aan. Zijn klauwtjes maakten ranke afdrukken in de sneeuw. 'Je hebt honger, hè?' Ze glimlachte naar het kranige vogeltje, dat zich vaak vlak bij haar waagde wanneer ze op haar knieën onkruid wiede of nieuwe plantjes in de grond zette. In de lente wemelde het in de tuin van de vogels, maar het was nu eind november, en de meeste – de verstandigste – waren naar warmere oorden vertrokken. Alleen de roodborst was gebleven, net als de merels en de lijsters, en natuurlijk die dekselse duiven en meeuwen, want het dorp lag op amper een paar kilometer van de kust. 'Luister maar niet naar Nana.' Marigold keek naar het vogeltje met zijn zachte rode borstveren. 'Je gaat niet dood. Ik doe elke dag nieuw voer in het huisje, en dan zul je eens zien hoe snel het weer voorjaar is.'

Terwijl Marigold terugliep naar de keukendeur, streek de roodborst neer op het voederhuisje. Ze vond het hartverwarmend om het vogeltje te zien eten. Het zou niet lang duren of het kreeg gezelschap van de andere vogels. Marigold was telkens weer verbaasd dat het nieuwtje zich zo snel verspreidde. Het leek de geruchtenmolen van het dorp wel, dacht ze geamuseerd. Bij de achterdeur gekomen, besepte ze dat ze zich moest klaarmaken voor de kerk. De ontbijtboel ruimde ze straks wel af. Dennis ging graag vroeg, om nog een praatje te kunnen maken met deze en gene, en Marigold wilde hem niet laten wachten. Hij werkte de hele week hard in zijn schuur; net als zijn vader kon hij van hout alles maken. Dus het was fijn wanneer hij het op zondag rustig aan kon doen. Zowel hij als Marigold ging niet alleen naar de kerk om God te eren, maar ook voor de sociale contacten, voor de thee met koekjes na de dienst, in de parochiezaal. Daar keken ze telkens weer naar uit.

Vroeger ging Dennis altijd naar de pub, om te darten en een biertje te drinken met zijn vrienden. Tegenwoordig bleef hij liever thuis en was hij druk met zijn hobby. Met zijn grote handen en verrassend behendige

vingers boetseerde hij figuurtjes; behalve ridders en soldaten uit de Eerste Wereldoorlog maakte hij ook wezentjes die voortsprotten uit zijn fantasie. Het hele huis stond er vol mee. Zijn meest recente project was een kerk. Althans, het was begonnen als een kerk, maar al snel uitgegroeid tot een kathedraal. En Marigold hield er serieus rekening mee dat het uiteindelijk een compleet dorp zou worden, met alles erop en eraan. Met de gedrevenheid van een kunstenaar kon hij urenlang bezig zijn met het snijden van plastic, het kneden van stopverf en het beschilderen van de diverse onderdelen. Het herinnerde Marigold aan het poppenhuis dat hij voor hun dochters had gemaakt, compleet met meubeltjes, eikenhouten vloeren, haarden en behang op de muren. Een met liefde gecreëerd schaalmodel, gedetailleerder en oneindig veel zorgvuldiger afgevoerd dan wat er in de speelgoedwinkel te koop was.

Toen ze de trap op liep, hoorde ze dat Suze met Ticky, haar vriend, aan de telefoon zat. Het verschil in toon was opmerkelijk. Het leek wel alsof er twee Suzes waren; de ene mokkend en zwijgzaam, de andere bruisend en babbelziek. Zij en Atticus Buckley, bijgenaamd Ticky, waren al drie jaar samen. Marigold vroeg zich af of ze ooit nog zouden gaan trouwen. Daar schenen de jongelui van tegenwoordig geen haast mee te hebben. Na hun eerste ontmoeting had het bij Dennis en haar nog geen zes maanden geduurd voordat ze elkaar het jawoord gaven. Ondanks die idiote bijnaam – ‘Het klinkt alsof hij getikt is,’ mopperde Nana – was Ticky een beste jongen. Zijn ouders stonden allebei voor de klas, en hij woonde nog thuis, in hun ruime woning in de stad. Marigold vroeg zich af waarom hij niet iets voor zichzelf zocht. Volgens Suze verdiende hij goed met zijn hoveniersbedrijf. Die jongelui van tegenwoordig, dacht ze hoofdschuddend. Anderzijds, waarom zouden ze hun zuurverdiende geld aan huur uitgeven wanneer ze voor niets bij hun ouders konden wonen?

Marigold wilde net weer naar beneden gaan toen de telefoon op het nachtkastje ging. Ze fronste haar wenkbrauwen, geërgerd dat ze op zondagochtend werd gestoord. Dat dééd je toch niet?

‘Mam?’

Haar ergernis was op slag verdwenen toen ze de stem van haar oudste dochter herkende. Daisy klonk alsof ze erg van streek was. ‘Lieverd! Is alles goed met je?’

‘Ik kom naar huis.’

Marigold begreep meteen wat ze bedoelde. Dat ze niet alleen voor Kerstmis naar huis kwam. Haar hart sloeg een slag over. ‘Wat is er gebeurd?’

‘Het is voorbij.’ Daisy klonk gesmoord, alsof ze heel erg haar best deed om niet te huilen. ‘Ik vertrek zodra ik een vlucht kan krijgen.’

Het bleef even stil. In de tussentijd ging Marigold op de rand van haar bed zitten en liet ze tot zich doordringen wat ze zojuist had gehoord. Ze mocht Luca graag. Erg graag. Hij was elf jaar ouder dan Daisy. Daar had ze zich in het begin een beetje zorgen over gemaakt. Maar charmant als hij was, had hij haar al snel voor zich gewonnen. Ook door de liefdevolle blik waarmee hij naar haar dochter keek. Luca was fotograaf, iets wat Marigold erg romantisch vond. Ze hield van creatieve mensen – Dennis was tenslotte ook creatief – en Luca was een echte kunstenaar. Kleurrijk. Gepassioneerd. Na haar aanvankelijke twijfel was Marigold ervan overtuigd geweest dat Daisy en hij voorgoed bij elkaar zouden blijven. Zes jaar was een lange tijd, en Marigold was er als vanzelfsprekend van uitgegaan dat ze uiteindelijk zouden trouwen en een gezin zouden stichten.

‘Ik wil naar huis, mam,’ zei Daisy. ‘Naar jou en pap.’

‘Natuurlijk, lieverd. Wanneer je hier bent praten we verder. Met een kop thee,’ zei Marigold sussend. ‘Er gaat niets boven een kop thee als het tegenzit.’

Haar moeder dacht dat het weer goed zou komen, besefte Daisy. ‘Het is echt voorbij, mam,’ zei ze dan ook, om haar uit de droom te helpen. ‘Ik ga niet meer terug. We zijn te verschillend. Luca ziet onze toekomst zo anders dan ik. Daar worden we het nooit over eens.’ Haar teleurstelling was duidelijk hoorbaar. ‘We zijn gewoon te verschillend,’ herhaalde ze zacht.

Nadat Marigold had opgehangen, bleef ze nog even zitten. Daisy was tweeëndertig, dacht ze bezorgd. De tijd begon te dringen. Ze had Luca leren kennen toen ze na haar studie Italiaans en kunstgeschiedenis in Italië was gaan werken. En ze was al vrij snel bij hem ingetrokken. Wat had ze bedoeld met *Luca ziet onze toekomst zo anders dan ik*, vroeg ze zich af. Waarschijnlijk wilde hij niet trouwen. En zij wel. Wat zou het anders kunnen zijn? Had Daisy zes jaar van haar leven weggegooid? Was Luca uiteindelijk toch niet de ware? Hoe anders de moderne jonge vrouwen ook in het leven stonden, Marigold wist bijna zeker dat de meeste nog altijd droomden van een huwelijk en een gezin. Was Daisy al te oud om opnieuw te beginnen?

Daar wilde ze niet aan denken, dus ze ging wanhopig op zoek naar iets positiefs, naar een straaltje zon achter de donkere wolken. Toen doorstroomde haar een overweldigend geluksgevoel: Daisy kwam naar huis!

Ze haastte zich naar beneden om het nieuws aan Dennis te vertellen. Die zat in de keuken, druk in de weer met zijn kerkje. Nana was naar boven om zich aan te kleden. Suze zat inmiddels in de voorkamer, nog altijd met Ticky aan de telefoon. Ze ging al jaren niet meer mee naar de kerk. ‘Dat was Daisy,’ vertelde Marigold hun ademloos. ‘Ze komt naar huis!’

Dennis legde zijn kwast neer en zette zijn bril af.

‘Ze zijn uit elkaar, Luca en zij. Volgens Daisy omdat ze te verschillend zijn.’

‘O.’ Dennis keek haar verbijsterd aan. ‘En daar hebben ze zes jaar voor nodig gehad? Om daarachter te komen?’

Marigold begon de tafel af te ruimen, zonder zich eraan te storen dat niemand haar hielp. Daar stond ze niet eens bij stil. Ze was het niet anders gewend. ‘Wat heerlijk om haar straks weer thuis te hebben!’

Dennis trok een wenkbrauw op. ‘Ik ken anders iemand – ik noem geen namen, maar ze zit in de voorkamer – die er bepaald niet gelukkig mee zal zijn.’

‘Tja. Nana heeft Daisy’s vroegere kamer in gebruik, dus Suze zal moeten opschikken. Ze heeft tenslotte een lits-jumeaux.’

‘Maar Suze is het niet gewend om haar kamer te moeten delen.’ Dennis grijnsde. ‘Misschien brengt het haar op een idee. Wie weet gaat ze op zoek naar een echte baan en een eigen stek.’

‘Ik las ergens – ik weet niet meer waar – dat de kinderen van tegenwoordig zo lang mogelijk bij hun ouders blijven wonen. Omdat een eigen huis niet te betalen is.’

‘Nou ja, je moet in elk geval een fatsoenlijke baan hebben om een huis te kunnen kopen.’ Dennis slaakte een zucht. ‘Je hebt haar verwend,’ zei hij hoofdschuddend. ‘Trouwens, jij niet alleen. Ik ook.’

‘Ooit zal ze heus wel een vaste baan hebben en het huis uit gaan. En dan zullen we haar nog missen.’ Met een zucht zette Marigold de koeckenpan in de gootsteen. ‘Maar wat heerlijk dat Daisy thuiskomt.’

‘Als je de zondag niet wilt bederven, zou ik dat nieuwtje nog maar even voor me houden.’ Dennis stond op en zette zijn minikerk op het dressoir.

Marigold grinnikte. ‘Ja, daar heb je gelijk in. Ik weet nu al wat mijn moeder gaat zeggen. Dat ze van meet af aan heeft geweten dat de relatie geen stand zou houden. En Suze gaat door het lint. Dus inderdaad, laten we het voorlopig maar voor ons houden.’

Dik ingepakt met sjaals en mutsen gingen Dennis, Marigold en Nana door de sneeuw op weg naar de kerk. Het was een wandeling van amper vijf minuten. Nana klampte zich aan Dennis vast alsof haar leven ervan afhing; Marigold liep aan zijn andere kant met haar handen diep in haar jaszakken gestoken. Onderweg kwamen ze langs de lagere school van Daisy en Suze en langs het dorps huis waar de meisjes op padvinderij hadden gezeten. Maar er was sindsdien een hoop veranderd. Ooit was er in het dorp ook een benzinepomp geweest. Reg Tucker in zijn onafscheidelijke blauwe overall tankte de auto’s vol en stuurde zijn klanten aan het eind van de maand een rekening. In de jaren negentig had het pompstation plaatsgemaakt voor een deftige villa met een rieten dak,

dat nu bedekt was met een dik pak sneeuw. Reg was allang dood en lag op het kerkhof dat in zicht kwam voorbij het punt waar de laan zich in tweeën splitste. Op het oorlogsmonument op de driehoek van gras voor het hek van de kerk zong een merel. De krans van klaprozen aan de voet van het monument kleurde de witte deken rood, als het bloed van de gevallenen.

Nana klaagde steen en been vanaf het moment dat ze op weg waren gegaan. ‘Het mag er dan mooi uitzien, maar dat duurt nooit lang. Na een paar uur verandert de sneeuw in bruine smurrie, met als gevolg dat iedereen aan het glijden en glibberen slaat. Ik acht de kans groot dat ik onderuitga en mijn nek breek. Dat zou echt iets voor mij zijn. Ik heb altijd pech. Ze hadden kunnen weten dat het ging sneeuwen, dus ze hadden moeten strooien. En vannacht vriest de hele boel weer op. Dus dan glij ik morgen uit, en ik breek mijn nek.’

Marigold had het allang opgegeven haar moeder tot andere gedachten te brengen. Ze was gewend aan Nana’s eeuwige klaagzang. Die gleed van haar af als regen van een zinken dak. Ze trok zich er niets van aan en genoot van de schilderachtige aanblik die het besneeuwde dorp bood. ‘Mooi, hè?’ Ze schoof haar arm door die van haar man.

‘Heel mooi.’ Dennis genoot van de tintelend frisse ochtend en verheugde zich op de thee en de gesprekken na de dienst. ‘Is het niet verrukkelijk, meisjes, zoals we hier gedrieën door de sneeuw lopen?’

‘Wat je verrukkelijk noemt,’ mopperde Nana. ‘Hou me maar liever goed vast, anders ga ik onderuit.’

‘Ik dacht dat je dat morgen pas van plan was? Uitglijden en je nek breken?’ Dennis grijnsde.

Maar Nana luisterde al niet meer. Ze werd afgeleid door de kerkgangers die door het hek liepen, het pad op naar de deuren die al wijd openstonden. ‘Hier hebben ze de boel wel sneeuwvrij gemaakt.’ Ze tuurde bijziend naar de grond. ‘Maar niet echt grondig. Dus laat me niet los voordat we binnen zijn, Dennis. We lijken wel gek om in dit afschuwelijke weer de deur uit te gaan! We hadden beter thuis kunnen blijven.’

Dennis loodste zijn schoonmoeder gehoorzaam het pad over en begroette ondertussen links en rechts vrienden en bekenden. ‘Is het niet heerlijk, die sneeuw?’ verklaarden ze uitbundig. Want net als alle Britten beschouwden ze het weer als hun favoriete gespreksonderwerp.

‘Ik heb mijn sneeuwlaarzen tevoorschijn moeten halen,’ riep er een.

‘Wij moesten onszelf uitgraven,’ riep een ander.

Nana snoof misprijzend. ‘Toen mijn man ons moest uitgraven – God hebbe zijn ziel – was dat de doodsteek voor zijn rug. Dus ik zou maar voorzichtig zijn als ik u was.’

In de kerk rook het naar kaarsen en bloemen. Nana trok haar arm uit die van Dennis. Ze was niet gediend van al die opgewekte commentaren en liep alvast vooruit om een plaatsje te zoeken. Marigold volgde als plichtsgetrouwe dochter.

Dennis was de timmerman van het dorp, net als zijn vader dat vóór hem was geweest. Er was bijna geen huis waarin hij niet ooit een klus had gedaan. Boekenplanken, keukenkastjes, een dressoir, een tafel, een speelhuisje voor de kinderen of een schuur in de tuin voor opa. Hij kende iedereen en maakte graag een praatje. In het dorp werd hij op handen gedragen en bijna als familie beschouwd, want wanneer hij bij iemand aan het werk was, werd er ook uitvoerig de tijd genomen om nieuwtjes uit te wisselen. Bovendien toonde hij zich altijd bereid om ook nog even een kapotte deurknop te vervangen of een voeg in de badkamer aan te smeren. Zonder daar iets extra’s voor te vragen. Zo was hij. Een goed mens.

De jaren van hard werken hadden echter wel hun tol geëist. Van al het bukken en sjouwen had hij slechte knieën gekregen en chronische rugpijn, en zijn linkerduim zat onder de littekens van het scherpe gereedschap dat hij gebruikte. Maar hij klaagde nooit. Dennis had zichzelf altijd gelukkig geprezen omdat hij werk deed waar hij plezier in had. Dat woog ruimschoots op tegen de fysieke slijtage, vond hij.

Marigold was trots op haar man. Hij was een meester in zijn vak. ‘Geef hem een stuk hout, en hij is zo gelukkig als een bever met een

boomstam,' zei ze altijd wanneer iemand met een vraag of een opdracht kwam. En inderdaad, wanneer hij in zijn schuur aan het werk was, met de radio op Planet Rock, en met Mac de kat als stoïcijnse toeschouwer in de vensterbank, was Dennis volmaakt tevreden.

Maar niets maakte hem zo gelukkig als zijn jaarlijkse kerstcadeau voor Marigold.

Elk jaar met kerst maakte hij voor haar een legpuzzel. Dat was geen verrassing. Ze wist dat ze die zou krijgen. De verrassing was de afbeelding die Dennis had gekozen. Wanneer hij een geschikte had gevonden, plakte hij die op een plaat triplex van zes millimeter dik, en vervolgens ging hij aan de slag met de figuurzaag. Het was een lastig, secuur werkje, maar Dennis was goed in lastige, secure werkjes. Op de puzzel van vorig jaar hadden bloemen gestaan, want Marigold was dol op bloemen. Die van het jaar daarvoor had vogels als onderwerp gehad. Dit jaar had hij een ouderwets schaatstafereeltje gekozen – een ijsbaan met daarop kinderen en grote mensen in de dwarrelende sneeuw. Hij had de prent in de tweedehandswinkel op de kop getikt. Marigold zou hem vast en zeker mooi vinden. Terwijl hij in de kerk zat, dwaalden zijn gedachten naar de puzzel, en van pure opwindning kreeg hij het helemaal warm vanbinnen, net als vroeger wanneer zijn moeder 's winters een gepofte aardappel in zijn jaszak deed voordat hij naar school ging. Marigold was dol op puzzels, en Dennis verstond als geen ander de kunst om ze te maken. Elk jaar een beetje ingewikkelder, een beetje groter, om te zorgen dat de puzzel steeds weer een uitdaging was. Tenminste, dat probeerde hij, en dit jaar had hij zichzelf overtroffen. De puzzel had bijna duizend stukjes. Marigold zou er een hele tijd zoet mee zijn, want hij had er voor het eerst geen foto van het origineel bij gedaan. Zijn blik ging naar opzij. Dankzij de wandeling door de kou had ze een blos op haar wangen; haar lichtbruine ogen schitterden. Hij pakte haar hand en gaf er een kneepje in. Glimlachend beantwoordde ze het gebaar. Nana merkte het, schudde haar hoofd en klakte misprijzend met haar tong. Ze waren veel te oud voor handjevrijen, dacht ze nors.

Na de dienst verzamelden de gelovigen zich in de parochiezaal voor een kop thee met een koekje. Voor Marigold en Dennis was dit het hoogtepunt van hun kerkbezoek, voor Nana het dieptepunt. Ze had haar hele huwelijk in het dorp gewoond, en anders dan zij was haar man maar al te graag na de dienst gebleven voor een kop thee en een praatje. Daar had ze zich in geschikt. Maar toen ze alleen kwam te staan, was ze zo snel mogelijk naar huis gegaan nadat de dominee de zegen had uitgesproken. Inmiddels was ze weer tot de ‘gezelligheid’ veroordeeld, omdat ze bij haar dochter inwoonde en omdat ze de arm van Dennis nodig had om veilig thuis te komen.

Marigold en Dennis stonden met John en Susan Glenn, hun burens, te praten toen Marigold op haar schouder werd getikt. Ze draaide zich om en keek recht in de ogen van Eileen Utley, die haar onderzoekend opnam, met een gretige uitdrukking op haar ronde gezicht. Eileen was al in de negentig, maar ze bespeelde nog elke zondag het orgel, en dat deed ze perfect, zonder één verkeerde noot. ‘Die had je in de kerk laten staan.’ Ze hield Marigolds tas omhoog.

Die keek fronsend naar haar rechterarm, alsof ze verwachtte de tas daar te zien. Maar daar was hij niet. ‘Merkwaardig,’ zei ze verbaasd. ‘Blijkbaar was ik met mijn gedachten ergens anders.’ *Misschien bij Daisy die naar huis komt?* Ze bedankte Eileen en slaakte een zucht. ‘Ik word de laatste tijd wat vergeetachtig. Het is niet voor het eerst dat ik iets heb laten liggen. Nee, dan jij, Eileen! Jij bent nog zo scherp van geest. Volgens mij vergeet jij nooit iets!’

‘Terwijl ik toch al tweeënnegentig ben,’ verklaarde Eileen trots. ‘Maar mijn bovenkamer mankeert niets. Dat komt omdat ik altijd kruiswoordpuzzels en sudoku’s maak. Dat is goed om je hersens te trainen. Want hersens zijn net als spieren. Als je ze niet gebruikt, verliezen ze hun kracht.’

‘Mijn moeder maakt elke dag de kruiswoordpuzzel in de krant.’

‘En dat is te merken.’ Hun blik ging naar Nana, die zich met een kop thee in de hand tegenover de dominee beklagde dat er niet was ge-

strooid. De dominee luisterde met het geduld dat God hem speciaal voor dit soort situaties had gegeven. ‘Je moeder is geestelijk ook nog helemaal bij, waar of niet?’

‘Nou en of.’

‘Hoe is het om haar in huis te hebben?’

‘Volgens mij doet het haar goed. Mijn vader is al vijftien jaar dood, en ze was toch wel eenzaam, zo helemaal alleen. Ze houdt niet van dieren, dus een hond of een kat, dat wilde ze niet. Mac tolereert ze, en hij loopt op zijn beurt met een grote boog om haar heen. Trouwens, Mac heeft toch alleen maar oog voor Dennis. Hoe dan ook, Daisy’s kamer stond leeg. Dus het was wel het minste wat ik voor mijn moeder kon doen. De eerste achttien jaar van mijn leven heeft zij voor mij gezorgd.’

‘Je bent een schat, Marigold.’ Eileen klopte haar op de arm. ‘Tot morgen!’ voegde ze eraan toe, want ze kwam elke ochtend om negen uur in de winkel langs. Niet om iets te kopen, maar omdat ze niets anders te doen had.

Marigold hing haar tas om haar arm. Merkwaardig dat ze niets had gemerkt. Vroeger vergat ze nooit iets. Ik word oud, dacht ze bedrukt. Om haar somberheid te verdrijven ging ze op zoek naar iets waar ze blij van werd. En ze hoefde niet lang te zoeken. Daisy komt naar huis...

2

De volgende dag belde Daisy al heel vroeg om te zeggen dat ze een vlucht uit Milaan had weten te boeken voor het eind van de ochtend, dus ze zou tegen de avond thuis zijn. Het telefoontje zorgde bij Suze voor paniek. ‘Ze komt niet bij mij op de kamer!’ verklaarde ze resoluut, maar ze kon hoog of laag springen, het gebeurde toch. Nu Nana bij hen inwoonde, was er geen andere mogelijkheid dan dat Suze haar kamer met haar zus deelde, aldus Marigold. ‘Het is niet eerlijk!’ Suze gooid verontwaardigd haar lange haren over haar schouder; haar blauwe ogen schitterden van woede. ‘Waar moet ik al mijn kleren dan laten? Kan ze niet gewoon op de bank slapen? Het is toch maar tijdelijk. Vóór het eind van de week zit ze weer in het vliegtuig! Terug naar Luca. Het is belachelijk dat ik alles overhoop moet halen, alleen omdat zij zo nodig naar huis moet komen! Er is niks mis met de bank! Laat ze daar maar gaan liggen!’ Ze stormde de trap op en trok de deur van haar kamer hardhandig achter zich dicht.

Marigold ging naar buiten om de vogels te voeren. Op enig moment in de nacht was het opgehouden met sneeuwen, en onder een weidse witte hemel wachtte een weidse witte wereld op de zon die de sneeuw zou doen glinsteren als een deken van diamanten. Marigold nam het voederhuisje van zijn tak en keek uit naar de roodborst. Die verscheen prompt, alsof ze hem had geroepen, op het dak van de schuur. ‘Suze is altijd al egoïstisch geweest,’ vertelde ze het vogeltje terwijl ze zaad in het huisje deed. ‘Dat zal mijn schuld wel zijn. Ik heb mijn leven lang hard gewerkt, en Dennis ook, zodat onze kinderen het beter zouden krijgen